

POSTANOWIENIE

Dnia 18 maja 2026 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Andrzej Tomczyk

w sprawie **M.R.**,

po rozpoznaniu 18 maja 2026 r. w Izbie Karnej na posiedzeniu
wniosków sędziego Sądu Najwyższego W.W.

o wyłączenie sędziów Sądu Najwyższego: Z.K. i A.B. od udziału w sprawie o sygn.
akt I KO 116/25,

na podstawie art. 41 § 1 k.p.k. w zw. z art. 42 § 1 i 4 k.p.k.

postanowił

wyłączyć sędziów Sądu Najwyższego: Z.K. oraz A.B. od udziału w
sprawie o sygn. akt I KO 116/25.

UZASADNIENIE

W dniu 24 września 2025 r. do Sądu Najwyższego wpłynął wniosek
skazanego M.R. o wznowienie postępowania zakończonego prawomocnym
wyrokiem Sądu Okręgowego w Świdnicy z 13 czerwca 2007 r., sygn. akt III K
154/05, utrzymanym w mocy wyrokiem Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu z 24
czerwca 2008 r., sygn. akt II AKa 67/08.

Sprawa ta została zarejestrowana pod sygn. I KO 116/25.

W dniu 12 marca 2026 r. Prezes Sądu Najwyższego kierujący pracą Izby
Karnej zarządzeniem wyznaczył w tej sprawie skład orzekający: Przewodniczący:
Z.K., Sędziowie SN: W.W., A.B.

W dniu 1 kwietnia 2026 r. sędzia Sądu Najwyższego W.W., w związku z zarządzeniem Prezesa Izby Karnej z dnia 12 marca 2026 r. o wyznaczeniu składu orzekającego w sprawie o sygn. akt I KO 116/25 i wskazaniem w jego treści, że sprawa w przedmiocie sygnalizacji wznowienia postępowania zakończonego wyrokiem Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu z dnia 24 czerwca 2084 r., sygn. akt II AKa 67/08, ma być rozpoznawana przez Sąd Najwyższy w składzie z osobą powołaną na stanowisko sędziego Sądu Najwyższego z naruszeniem art. 179 Konstytucji RP, (sędzia Z.K.), w układzie, gdy:

„- tryb wyznaczania składu Sądu Najwyższego w tej sprawie został określony poza ogólnymi regułami tworzenia składu w planie sesji i posiedzeń Izby Karnej (wyznaczany jest skład na podstawie oddzielnego zarządzenia Prezesa Izby, które zastrzega wyznaczanie składu tylko przez niego i w sposób odmienny niż co do innych spraw rozpoznawanych w Izbie Karnej - tzw. „ręczny” przydział spraw), a przez okres kilku miesięcy, mimo przekazania akt Przewodniczącemu Wydziału, nie podejmowano żadnych czynności zmierzających do wyznaczenia składu,

- wyznaczanie składów mieszanych (z osobami powołanymi w wadliwej procedurze na skutek wniosku tzw. neo-KRS) jest stosowane przez Prezesa Izby Karnej tylko w sprawach wznowienia postępowania kasacyjnego, co mając na uwadze treść powszechnie znanego oświadczenia trzydziestu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 17 października 2022 r., podpisanego także przeze mnie (jako sędziego referenta w tej sprawie), uprawnia mnie do postawienia tezy o podejmowaniu przez Prezesa Izby Karnej administracyjnych działań zmierzających do utrudniania rozpoznania spraw o wznowienie postępowania w sytuacji podnoszenia przez strony zarzutu niewłaściwej obsady sądu,

- przedmiot postępowania w niniejszej sprawie - w zakresie podstaw do wznowienia postępowania na skutek naruszenia zasad proceduralnych w postępowaniu - mieści się w normie art. 6 Europejskiej Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności (EKPC — por. wyrok Wielkiej Izby z dnia 11 lipca 2017 r., sprawa Moreira Ferreira przeciwko Portugalii, skarga nr 19867/12; szerzej w tej materii w: postanowienie SN z dnia 16 września 2021 r., I KZ 29/21, OSNK 2021, z. 10 poz. 41), a orzekanie w składzie z udziałem osoby powołanej do

Sądu Najwyższego w wadliwej procedurze na skutek wniosku tzw. neo-KRS pozbawia stronę prawa do sądu w rozumieniu art. 6 ust. 1 EKPC oraz art. 45 ust. 1 Konstytucji RP (np. sprawy: Reczkowicz przeciwko Polsce, Dolińska i Ozimek przeciwko Polsce, Advance Pharma sp. Z o.o. przeciwko Polsce, Wałęsa przeciwko Polsce)",

zarządził:

„1. w celu zagwarantowania stronie prawa do sądu, jako sędziego sprawozdawcy sprawy o sygn. akt I KO 116/25, stwierdzam istnienie okoliczności dających podstawę do wyłączenia z urzędu członka składu orzekającego sędziego Z.K. (art. 42 § 1 k.p.k. w zw. z art. 41 § 1 k.p.k. - por. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 2 czerwca 2022 r., I KZP 2/22);

2. odpis zarządzenia doręczyć stronie inicjującej wznowienie postępowania kasacyjnego;

3. w związku z pkt 1 odpis zarządzenia przedstawić przewodniczącemu wydziału w celu zarejestrowania sprawy o wyłączenie z urzędu sędziego Z.K. (uchwała SN z dnia 2 czerwca 2022 r., I KZP 2/22) i przydzielenie tej sprawy innemu sędziemu, wobec którego nie zachodzą te okoliczności.”

Ponadto tego samego dnia, w związku z zarządzeniem Prezesa Izby Karnej z dnia 12 marca 2026 r. o wyznaczeniu składu orzekającego w sprawie o sygn. akt I KO 116/25 i wskazaniem w jego treści, że sprawa w przedmiocie sygnalizacji wznowienia postępowania zakończona wyrokiem Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu z dnia 24 czerwca 2084 r., sygn. akt II AKa 67/08, ma być rozpoznawana przez Sąd Najwyższy w składzie z osobą powołaną na stanowisko sędziego Sądu Najwyższego z naruszeniem art. 179 Konstytucji RP, (sędziego A.B.), w układzie, gdy:

„- tryb wyznaczania składu Sądu Najwyższego w tej sprawie został określony poza ogólnymi regułami tworzenia składu w planie sesji i posiedzeń Izby Karnej (wyznaczany jest skład na podstawie oddzielnego zarządzenia Prezesa Izby, które zastrzega wyznaczanie składu tylko przez niego i w sposób odmienny niż co do innych spraw rozpoznawanych w Izbie Karnej - tzw. „ręczny” przydział spraw), a

przez okres kilku miesięcy, mimo przekazania akt Przewodniczącemu Wydziału, nie podejmowano żadnych czynności zmierzających do wyznaczenia składu,

- wyznaczanie składów mieszanych (z osobami powołanymi w wadliwej procedurze na skutek wniosku tzw. neo-KRS) jest stosowane przez Prezesa Izby Karnej tylko w sprawach wznowienia postępowania kasacyjnego, co mając na uwadze treść powszechnie znanego oświadczenia trzydziestu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 17 października 2022 r., podpisanego także przeze mnie (jako sędziego referenta w tej sprawie), uprawnia mnie do postawienia tezy o podejmowaniu przez Prezesa Izby Karnej administracyjnych działań zmierzających do utrudniania rozpoznania spraw o wznowienie postępowania w sytuacji podnoszenia przez strony zarzutu niewłaściwej obsady sądu,

- przedmiot postępowania w niniejszej sprawie - w zakresie podstaw do wznowienia postępowania na skutek naruszenia zasad proceduralnych w postępowaniu - mieści się w normie art. 6 Europejskiej Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności (EKPC — por. wyrok Wielkiej Izby z dnia 11 lipca 2017 r., sprawa Moreira Ferreira przeciwko Portugalii, skarga nr 19867/12; szerzej w tej materii w: postanowienie SN z dnia 16 września 2021 r., I KZ 29/21, OSNK 2021, z. 10 poz. 41), a orzekanie w składzie z udziałem osoby powołanej do Sądu Najwyższego w wadliwej procedurze na skutek wniosku tzw. neo-KRS pozbawia stronę prawa do sądu w rozumieniu art. 6 ust. 1 EKPC oraz art. 45 ust. 1 Konstytucji RP (np. sprawy: Reczkowicz przeciwko Polsce, Dolińska i Ozimek przeciwko Polsce, Advance Pharma sp. Z o.o. przeciwko Polsce, Wałęsa przeciwko Polsce)",

zarządził:

„1. w celu zagwarantowania stronie prawa do sądu, jako sędziego sprawozdawcy sprawy o sygn. akt I KO 116/25, stwierdzam istnienie okoliczności dających podstawę do wyłączenia z urzędu członka składu orzekającego sędziego A.B. (art. 42 § 1 k.p.k. w zw. z art. 41 § 1 k.p.k. - por. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 2 czerwca 2022 r., I KZP 2/22);

2. odpis zarządzenia doręczyć stronie inicjującej wznowienie postępowania kasacyjnego;

3. w związku z pkt 1 odpis zarządzenia przedstawić przewodniczącemu wydziału w celu zarejestrowania sprawy o wyłączenie z urzędu sędziego A.B. (uchwała SN z dnia 2 czerwca 2022 r., I KZP 2/22) i przydzielenie tej sprawy innemu sędziemu, wobec którego nie zachodzą te okoliczności.”

Zarządzenia te zostały potraktowane jako wnioski o wyłączenie sędziów Sądu Najwyższego: Z.K. oraz A.B.i zarejestrowane pod sygnaturą KRI 1652.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

W myśl art. 41 k.p.k. sędzia ulega wyłączeniu, jeżeli istnieje okoliczność tego rodzaju, że mogłaby wywołać uzasadnioną wątpliwość co do jego bezstronności w danej sprawie. Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 13 października 2021 r., sygn. akt II KO 30/21 podniósł, że wyłączenie sędziego zgodnie z art. 41 § 1 k.p.k. powinno nastąpić nie tylko w sytuacji, gdy istnieje okoliczność tego rodzaju, iż mogłaby wywołać wątpliwość co do jego bezstronności w danej sprawie, ale również wówczas, gdy orzekanie przez sędziego w sprawie mogłoby realnie prowadzić do znacznie poważniejszego uchybienia, tj. naruszenia standardu z art. 6 ust. 1 Europejskiej Konwencji Praw Człowieka i uznania, że skład orzekający z udziałem sędziego nie stanowi niezależnego i bezstronnego sądu ustanowionego ustawą. Taka właśnie sytuacja zaistniała w rozpoznawanej sprawie.

Niewątpliwie bowiem okoliczności związane z uzyskaniem statusu sędziów Sądu Najwyższego przez Z.K. oraz A.B., w następstwie brania udziału w postępowaniu przed Krajową Radą Sądownictwa po 17 stycznia 2018 r. prowadziłyby, gdyby sędziowie ci zasiadali w składzie rozstrzygającym sprawę, do naruszenia standardu z art. 6 ust. 1 EKPC, standardu konstytucyjnego (art. 45 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej), w konsekwencji do uznania, że sąd z ich udziałem będzie sądem nienależycie obsadzonym w rozumieniu art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. Stanowisko to wynika z analizy dotychczasowego orzecznictwa Europejskiego Trybunału Praw Człowieka (por. orzeczenia ETPC w sprawach: Reczkowicz przeciwko Polsce, skarga 43447/19, Dolińska - Ficek i Ozimek przeciwko Polsce, skarga 49868/19 oraz Advance Pharma sp. z o.o. przeciwko Polsce, skarga 1469/20) i Sądu Najwyższego (por. np.: uchwała połączonych Izb Sądu Najwyższego z 23 stycznia 2020 r. BSA I-4110-

1/2020, OSNK 2020, z. 2, poz. 7; uchwała Sądu Najwyższego z 2 czerwca 2022 r., I KZP 2/22; postanowienia Sądu Najwyższego z: 16 września 2021 r., I KZ 29/21; 13 października 2021 r., II KO 30/21; 28 września 2022 r., IV KK 333/22; 27 lutego 2023 r., II KB 10/22). Z uwagi na to, że szerokie uzasadnienie w tym przedmiocie zawarto w pisemnych motywach przywołanych orzeczeń, ponowne przytaczanie tej argumentacji nie jest konieczne w sytuacji, w której Sąd Najwyższy rozpoznający wniosek argumenty te aprobuje.

Zasadne jest także zwrócenie uwagi na kwestię potencjalnej odpowiedzialności odszkodowawczej Skarbu Państwa. Rozstrzygając w tej sprawie, Sąd Najwyższy miał na względzie orzecznictwo ETPC, w którym aprobowane są kolejne ugody zawierane ze skarżącymi wskazującymi na naruszenie ich prawa do sądu ustanowionego ustawą na skutek wydawania orzeczeń przez Sąd Najwyższy z udziałem wadliwie powołanych sędziów.

W zaistniałej sytuacji konieczne było wyłączenie sędziów SN: Z.K. oraz A.B. od rozpoznania niniejszej sprawy, bowiem nie ulega wątpliwości, że niezależnie od subiektywnego nastawienia sędziów, zachodzi wysokie prawdopodobieństwo, iż w odbiorze zewnętrznym będą oni uznani za sędziów niedających gwarancji bezstronnego rozpoznania wniosku.

Jednocześnie należy zasygnalizować, że do tego wniosku nie może mieć zastosowania uchwała Sądu Najwyższego z 10 października 2024 r. - zasada prawna, III CZP 44/23, z której wynika, iż żądanie sędziego lub wniosek o wyłączenie sędziego od rozpoznania sprawy oparte wyłącznie na okolicznościach towarzyszących powołaniu tego sędziego nie wywołuje skutków prawnych. Została ona bowiem wydana przez sędziów powołanych w tej samej wadliwej procedurze i jest odpowiedzią na pytanie prawne składu sędziów także powołanych w wadliwej procedurze.

Ponadto, trzeba zaznaczyć, że uchwała ta nie może przełamać zasady dotyczącej skutków orzekania przez sędziów SN powołanych przez Krajową Radę Sądownictwa ukształtowaną ustawą z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2018 r., poz.

3), wyrażonej w uchwale składu połączonych Izb: Cywilnej, Karnej oraz Pracy i Ubezpieczeń Społecznych Sądu Najwyższego z 23 stycznia 2020 r.

[WB]

[a.ł]